

Na prosjačenje prisiljavaju i roditelji

Crna Gora je identifikovana kao zemlja koja ima problem sa djecom na ulicama i djecom prosjacima

T.K. je trinaestogodišnja djevojčica, rođena u Podgorici. Majka joj umrla na porođaju. Živi u podgoričkom naselju Konik. Pohađa Osnovnu školu *Marko Miljanov*. Četvrti je razred.

Ona je starije dijete u porodici. O njoj je brinula baba - očeva majka. Bavi se prošenjem. Najčešće prosi ispred prodavnice *Voli* u centru, pored *Gintaša*, a i na parkinzima po gradu...

„Na prosjačenje me prisiljava otac. Bavi se sakupljanjem sekundarnih sirovina. On se nakon smrti moje majke ponovo oženio. Sa tom suprugom ima devetoro djece”, kaže u razgovoru za *Monitor*.

Naša sagovornica navodi da njen otac nema finansijskih mogućnosti da školuje svoju djecu i da ih izdržava.

T.K. ne prosi sama. Ona prosi sa svojom sestrom i bratom po ocu. Brat je bolestan od epilepsije. On ne pohađa školu, ima dvanaest godina. A sestra je počela da prosi dok je bila jako mala.

„Majka me stavi u naručje i sjedne ispred neke prodavnice. Prinudeni smo da prosimo zbog ostalih u našoj porodici”.

T.K. je bila u Centru za djecu

Ljubović. Ne želi da se tamo vrati. Ali bila bi sretna da dobije smještaj u domu u Bijeloj. I da nastavi da se školuje, kao i svi njeni vršnjaci, redovno.

Dok su druga djeca u krevetu, ova djeca su izložena mnogim opasnostima. Rano ustaju i odlaze na ulicu, ne bi li isprosila nešto. Najstarija djevojčica tvrdi da je izložena torturi od strane svog oca. „Htjela bih da ne prosim, ali to je nemoguće, moram. Ako ne prosim otac će me tući, pa nemam drugog izbora”, kaže naša sagovornica.

Crna Gora je identifikovana kao zemlja koja ima problem sa djecom na ulicama i djecom prosjacima.

Svima nama se dešavalo da prodemo pored njih i da im ponekad udijelimo nešto sitniša, ne pitajući se da li će stvarno oni taj novac iskoristiti za sebe ili dati nekom drugom. U velikom broju slučajeva djeca obično prose za nekog drugog i ništa nemaju od novca koji im se udijeli.

Za veliki broj građana Crne Gore tipična predstava o Romima i Egipćanima je u slici prosjaka. Nažalost, obim ove pojave često potvrđuje takvu sliku. Gotovo u potpunosti prosjačenje je karakteristično za romsku i

egipćansku manjinu. Nekadašnji Institut socijalne inkluzije bavio se ovom problematikom i 2011. godine dobio nagradu za najbolju volontersku akciju.

Jovana Dacić socijalna radnica, za *Monitor* ističe: „Prošle godine Centar za socijalni rad Podgorica je registrovao 36 slučajeva djece koja su se bavila skitnjom i prosjačenjem, dok u 2015. godini imamo manji broj ove djece. U periodu od 1. januara 2015.

godine registrovano je 10 slučajeva djece koja su se bavila skitnjom i prosjačenjem – sedam dječaka i tri djevojčice. I tokom akcije *Prosjak* bilo je 14 zahtjeva za pokretanje postupaka područnom organu za prekršaje protiv roditelja zbog uznemiravanja djeteta“.

Treba istaći da je zakon jedno, a praksa drugo. Uloga Centra za socijalni rad je da radi na suzbijanju pojave prosjačenja u saradnji sa drugim nadležnim institucijama. Nakon upoznavanja sa svakim konkretnim slučajem, Centar za socijalni rad prema propisima preduzima mjere zaštite. Ukoliko postoji potreba da se

Tamna strana svega ovoga jeste da postoji organizovani kriminal prosjačenja, koji je zatvorenog tipa, skriven.

Uzroci i tipovi prosjačenja mogu se podijeliti u nekoliko grupa. Društveni uslovi najčešće dominiraju, socijalno ekonomski i statusni, nezaposlenost, nedostatak kvalifikacija...

Borba protiv prosjačenja i drugih oblika siromaštva zavisi i od zalaganja organizacija civilnog društva i to posebno romskih i egipćanskih struktura, kao i od domaćih, javnih izvora finansija, navodi se u istraživanju Instituta za socijalnu inkluziju.

Ako pogledamo studiju istraživanja Instituta socijalne inkluzije, možemo naići na podatak da centri za socijalni rad najveći dio aktivnosti usmjeravaju na savjetodavni rad sa romskom i egipćanskom populacijom i na prevenciju pojave prosjačenja.

Najveći stepen saradnje u borbi protiv prosjačenja centri za socijalni rad trebalo bi da ostvaruju sa policijom. Centri i pored jasnih zakonskih mogućnosti obično ne podnose prekršajne ili

krivične prijave protiv odgovornih osoba zbog navođenja i podsticanja na prosjačenje. U Centaru za socijalni rad, međutim, ističu da kaznena politika prema osobama koje navode na prosjačenje ne može dati dobre rezultate jer se prijetnja novčanom kaznom teško može primijeniti na nekog ko se bavi prosjačenjem.

Dok su druga djeca u krevetu, ova djeca su izložena mnogim opasnostima. Rano ustaju i odlaze na ulicu, ne bi li isprosila nešto. Najstarija djevojčica tvrdi da je izložena torturi i mučenju od strane svojeg oca. „Htjela bih da ne prosim, ali to je nemoguće, moram. Ako ne prosim otac će me tući, pa nemam drugog izbora“, kaže naša sagovornica

Djeca prosjaci se najčešće svrstavaju u grupu djece sa poremećajem ponašanja. Naša država koja je do skoro predsjedavala Dekadom Roma, preuzela je, između ostalog, obavezu osnovnog obrazovanja sve djece, kao i da će u tome pomoći u svakom smislu.

Problem je međutim višeslojan – veliki broj romske djece nema adekvatne stambene uslove, redovnu ishranu, higijenu, žive izolovano u siromaštvu.

Postavlja se pitanje da li će Crna Gora na putu ka Evropskoj uniji uspjeti da uspostavi mehanizme i politike koje će zaista zaštititi ove maloljetne osobe, koje su sada prepuštene ulici. A na ulici ih svašta čeka. Djeca prosjaci u doba adolescencije, u kasnim večernjim satima, izložena su velikoj opasnosti i mogu da budu zloupotrebljena.

Koliko će još proći vremena da se Crna Gora zaista posveti problemu djece koja su prinuđena da prose i žive na margini? Do tada djevojčica T.K i djeca slična njoj u našoj će zemlji biti prepuštena ulici i svakodnevnom zlostavljanju.

Teuta NURAJ

djetetu nađe privremeni smještaj, onda se šalje u Centar za djecu i mlade *Ljubović*. Djeca romske i egipćanske populacije često ne žele da borave na takvom mjestu, o čemu svjedoči i slučaj T.K.

U Centru za socijalni rad kažu da bi trebalo izricati zatvorske kazne licima koja navode djecu na prosjačenje, a obično su to roditelji.

ERSTE Stiftung

*Fellowship for Journalist of Roma/Ashkali/Egyptian Origin 2015-2016
This project has been supported by ERSTE Foundation*